

Täysistunto

Keskiviikko 27.11.2019 klo 14.01—20.47

16. Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta

Lakialoite LA 33/2019 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

19.35 **Pihla Keto-Huovinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen lakialoitteen tavoite on hyvin yksinkertainen: turvata virkavastuulla ja työnantajan määräyksestä työtä tekeville ihmisille — tuomareille, syyttäjille, poliiseille, lastensuojelun työntekijöille, valvontaeläinlääkäreille ja niin edelleen — parempi työrauha ja pitää huolta heidän toimintaedellytyksistään. Mielestäni on täysin perusteltua vaatia, että ensiarvoisen tärkeää työtä tekevät viranomaiset voivat tehdä työnsä rauhassa ilman uhkia. Yhteiskunnan ja oikeusvaltion toimivuuden kannalta kyse on äärimmäisen tärkeästä asiasta. Se on sitä myös meidän jokaisen oikeusturvan kannalta.

Maalittamisessa ei ole kyse vain virkamiehiin kohdistuvasta rikollisuusilmiöstä, vaan sen kohteena voivat olla myös yksityisen sektorin toimijat, esimerkiksi toimittajat. Aiheesta keskusteltaessa olen pannut merkille sen, että kovin moni tuntuu ymmärtävän asian väärin. Kyse ei ole yrityksestä kieltää kritiikkiä tai siitä, ettei saisi antaa palautetta viranomaisten toiminnasta. Ei missään nimessä. Eli toisin kuin edustaja Halla-aho väitti, niin maalittamisen kriminalisointi ei johtaisi viranomaisten toiminnan kritisoinnin kieltämiseen.

Maalittamisessa on kyse epäasiallisesta ja suunnitelmallisesta vaikuttamisesta, jolla pyritään heikentämään viranomaisten kykyä tai halua hoitaa tehtävänsä tai tulevia tehtäviä. Maalittaminen voi esiintyä esimerkiksi erilaisena häirintänä, uhkailuna, perättömien väitteiden esittelynä ja levittämisenä. Yksittäinen virkamies on maalittamisessa vain välikappale. Vaikka toiminta sinänsä henkilöityy häneen, suojeltava oikeushyvä on kuitenkin viranomaistoiminnan ja virkatehtävien asianmukainen hoitaminen.

Joka itsenäisesti toimien tai panemalla alulle tai osallistumalla toimintaan aiheuttaa edellä mainitsemillani keinoilla tilanteen, jolla pyritään vahingoittamaan viranomaisen toimintaa, on tuomittava viranomaisten maalittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään 6 kuukaudeksi, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta.

Viranomaisen maalittamiseen syyllistyisi myös se, joka tietoisena aloitteessa mainittujen keinojen tarkoituksesta tarjoaa alustan keinojen käyttämiselle. Maalittamisen yhteydessä voi siis ilmetä monia valmiiksi jo kriminalisoituja tekoja, esimerkiksi laittomia uhkauksia, kunnianloukkauksia tai yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä. Tällä lakialoitteella tavoitteena on myös säätää edellä mainitut teot asianomistajarikoksista viral-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

lisen syytteen alaisiksi silloin, kun työtehtäviin liittyvistä syistä rikoksen kohteena on virkamiestyöntekijä tai näiden läheinen.

On hyvä muistaa, että vaikka itse maalittaminen kohdistuisi vain yksittäiseen virkamieheen, sen seuraukset vaikuttavat koko organisaatioon suorasti tai epäsuorasti. Tällä hetkellä, kun kyse on asianomistajarikoksista, asian eteneminen riippuu siitä, vaatiiko kohteeksi joutunut henkilö itse rangaistusta vai ei. Monille kynnyks on olla hyvinkin korkea lähteä yksin ajamaan asiaa eteenpäin, ja he voivatkin päätyä tyytymään kohtaloonsa ja ajatella, että tämä on vain työn bonus. Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa me emme voi hyväksyä tällaista, ja tästä syystä näiden asioiden muuttaminen virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi on mielestäni ehdottomasti saatava aikaiseksi viranomaisten toimintaedellytysten, yleisen edun ja kansalaisten oikeusturvan turvaamiseksi. Kysymys on myös työsuojelusta. Valtiolla on työnantajana vastuu työntekijöistään.

Arvoisa herra puhemies! Kesällä edellä mainittuja muutoksia ovat vaatineet lukuisat oikeus- ja turvallisuusviranomaiset. He ovat juuri niitä, joiden omassa työssä he ovat kohdanneet näitä ongelmia, ja he ovat todenneet sen, ettei meidän lainsäädäntö ole pysynyt ajassa mukana eikä rikoslain 16 luku enää anna riittävää suojaa viranomaistoiminnalle muuttuneessa toimintaympäristössä.

Meidän tulee kuunnella heitä. Esimerkiksi Tuomariliiton tutkimuksen mukaan kaksi kolmasosaa tuomareista on työssään joutunut epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi. Me emme voi sivuuttaa tilannetta. Miettikää, miltä teistä tuntuisi, jos sähköpostinne tai sosiaalinen media täyttyisi viesteistä, joissa esimerkiksi toivotaan teille tapahtuvan jotain, teidän sairastuvan [Perussuomalaisten ryhmästä: On kokemusta, joka päivä!] tai kerrotaan puolisonne työpaikka, lasten hoitopaikat, koulut, joiden läheisyydessä kehoitetaan ajamaan varovasti, ettei mitään vain tapahtuisi. Saisitte valokuvia kyseisistä paikoista, omasta asunnostanne, ja näitä viestejä ei tule vain kymmeniä vaan satoja.

Toivon todella, että me päättäjinä ottaisimme nämä huolet tosissaan ja niiden edellyttämällä vakavuudella. Maalittaminen on ilmiö, joka näyttää tulleen jäädäkseen, ja jos me emme tee sille mitään, niin se tulee vain pahenemaan ja lisääntymään.

Voidaan kysyä, onko kriminalisointi ratkaisu kaikkiin ongelmiin. Ei tietenkään. Onko tämä askel oikeaan suuntaan? Mielestäni ehdottomasti. Maalittamisen kriminalisointi olisi tehokas viesti siitä, ettei se ole hyväksyttävää. Maailman ympärillämme muuttuessa myös lainsäädäntömme kaipaa aika ajoin uudistamista, ja mikäli haluamme turvata ja pitää huolta viranomaistemme toimintakyvystä, niin silloin tämä on ehdottomasti parannus nykytilaan. Me emme saa sallia oikeusvaltion rapautumista missään tilanteessa.

19.41 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Vihapuheen ja maalittamisen kriminalisointia on yritetty viime vuosina ajaa lainsäädäntöön pelkäämättä seurauksia, joita siitä aiheutuisi. Kokoomuksen edustajat ovat halunneet ottaa roolia vihapuheen ja maalittamisen kriminalisoinnissa, joka kansalaisten näkökulmasta vaikuttaa hyvin sekavalta. Viime kaudella kokoomus ajoi ponnekkaasti vihapuhetyöryhmän turvin epätoivotuiksi katsomiensa mielipiteiden vaimentamista. Viime aikoina myös sieltä suunnasta on tullut ihmettelyä siitä, mihin heidän itsensä ajamat toimet voivat pahimmillaan johtaa, kun kansanedustajia karrätään kuulusteluihin yhä kiihtyvällä tahdilla. Tämä lakialoite jatkaa sitä samaa kehityskulkua, jota ei voi kannattaa.

Monelle suomalaiselle varmasti herää kysymys, mitä maalittamiseen liittyvällä lainsäädännöllä oikein tavoitellaan. Jos maalittamisen keskeiset tekotavat ovat jo valmiiksi ran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

gaistavia rikoslain nojalla, miksi haluamme lähteä asettamaan yhä tiukempia rajoituksia kansalaisten esiintulolle? Tämänkaltaiset rajoitukset ovat vaarallisen tehokkaita vaientamaan aiheellisiakin kansalaisen kriittisiä mielipiteitä. Varovainen kansalainen ei yhä tiukentuvassa sananvapauskulttuurissa uskalla ilmaista mielipidettään vallankäyttäjistä. Pelkoa kasvattaa entisestään se epä tietoisuus, että mitä jos tämä kritiikki vaikkapa ministeriä kohtaan tulkitaankin kymmenen vuoden kuluttua laittomaksi. Tämä on varsin aiheellinen pelko, kun sananvapauden rajoittamiseen pyrkivää kehitystä on seurannut viime aikoina.

Lainsäädäntöä uudistaessa tulisi aina tarkastella lain uudistamiseen liittyviä mahdollisuuksia, mutta perinpohjaisesti myös sen mukanaan tuomia vaaroja. Sananvapautta rajoittavien lakien osalta tulisi pyrkiä erityiseen varovaisuuteen, sillä sananvapautta koskevat rajoitukset käsittelevät aina perusoikeuksien vankimpia periaatteita. Maalittamisen kriminalisoinnissa näen vakavia uhkakuvia siitä, että viranomaisten turvallisuuden verukkeella voidaan tulevaisuudessa lähteä tukahduttamaan kovaa kritiikkiä, joita viranomaisten tai valtaa pitävien paheksuttavat toimet voivat aiheuttaa. Tämänkaltaiset askeleet kohti uhkakuvia ovat sellaisia, joita Suomessa ei tule ottaa. Ei anneta tulevaisuuden syyttäjille ja hallitukselle epätarkkarajaista valtaa, jota voidaan käyttää omia kansalaisiamme vastaan.

Sen lisäksi, kun tuossa kuuntelin, edustaja Keto-Huovinen, teidän puheenvuoroanne, niin en voi kuin ihmetellä tätä, kuinka epämääräisesti tässäkin on lähdetty määrittelemään tätä lakia. Jos tätä nyt oikeasti luetaan, mitä te esitätte viranomaisten maalittamisesta, niin, arvoisa herra puhemies, luen täältä tämän teidän esityksenne: ”Joka itsenäisesti toimien tai panemalla alulle tai osallistumalla toimintaan, jossa viranomaisten palveluksessa olevaa tai tämän läheistä, viranomaisen työtehtävistä johtuvista syistä” — tekee mitä? — ”häiritsemällä, uhkailemalla, perättömiä väitteitä esittämällä, levittämällä tai muulla vastaavalla tavalla” — siis tekee mitä, tällä tavalla tekee mitä? — ”joka on omiaan vahingoittamaan tai vaikeuttamaan viranomaisen toimintaa tai päätöksentekoa viranomaisen palveluksessa olevan nykyisen tai tulevien virkatehtävien osalta on tuomittava”.

Tässä ei edes lue, mitä te vaaditte. Siis onko se häiritsemistä, että käyttää vaikka fyysistä väkivaltaa? Vai onko se sanojen perusteella, vai onko se kirjoittamalla? Mikä on se, mitä tässä tehdään? Itse tämä pykälä, mitä te olette tänne esittämässä, on erittäin puutteellinen. Tästä puuttuu se, mitä pitää tehdä. Se sana, mikä täällä pitäisi olla, olisi maalittaminen. Mutta sitten sen jälkeen pitäisi määritellä se maalittaminen, ja ymmärrän, että se olisi se mahdoton tehtävä. Pitäisi määrittää, mitä se tarkalleen ottaen tarkoittaa.

Sen lisäksi te puhuitte tässä siitä, että kun tietäisitte vain, minkälaista se on, kun tulee sähköpostiin tällaisia viestejä. Voin kertoa perussuomalaisena, että meille, kuule, kaataa sähköposteihin, sosiaalisen median inboxeihin, meille saatetaan kadun toiselta puolelta huutaa vaikka millä termeillä. Olin käymässä Kalliossa, kun on oma työasunto, Cafe Mascotissa, ja kun tulin sinne sisään, niin siellä semmoinen hipsteripoika huutaa, en nyt sano sitä termiä, mutta ”v natsi”. Ja tätä saa kohdata jatkuvasti kaikkialla, minne menee. Mutta vallankäyttöön kuuluu, kuulkaa, semmoinen ominaisuus, että on pakko sietää kritiikkiä, arvostelua, ja vain välttämättömistä syistä voidaan rajoittaa sananvapautta. Ja nyt tällaiset viestit, mitä tulee, eivät ole syy. Kaikki se, mitä maalittamiseen ikään kuin voidaan nähdä kuuluvan, vainoaminen, laittomat uhkaukset, kaikki tällaiset, ne ovat olemassa jo laissa. Me emme tarvitse yhtään mitään sananvapauden rajoituksia. — Kiitos.

19.46 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Pihla Keto-Huoviselle tästä tärkeästä lakialoitteesta. Eli tässä ehdotetaan viranomaisten maalittamista koskevan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

erilliskriminalisoinnin säätämistä ja lisäksi eräiden maalittamiskeinojen poistamista asianomistajarikoksista. Ja kuten näissä lakiesityksen perusteluissa tuodaan esille, niin maalittamista on tarpeen käsitellä eri ilmiönä kuin vihapuhetta, ne ovat eri asioita. Maalittamisessa voi olla kyse kielteisellä julkisuudella tai sillä uhkaamisella tapahtuvasta vaikuttamisesta viranomaistoimintaan, mutta se voi tapahtua myös muuten kuin julkisesti. Siinä ei ole kyse yksittäisistä sosiaalisen median kannanotoista tai annetusta kovasanaisesta asiakaspalautteesta vaan laajemmasta, systemaattisesta toiminnasta, jolla pyritään vaikeuttamaan työtehtävien hoitamista. Siitä nimenomaan on tässä kyse: systemaattisesta toiminnasta, jolla pyritään vaikeuttamaan työtehtävien hoitamista. Tätä pyritään estämään.

Meillä on paljon virkavastuulla tekeviä työntekijöitä: poliiseja, lääkäreitä, tuomareita, sosiaalityöntekijöitä, hoitajia, virkaeläinlääkäreitä, toimittajia, kuten myös edustaja Keto-Huovinen luetteli. Kyllä meidän pitää mahdollistaa se, että he saavat tehdä työnsä rauhas- sa. Se on heidän työtänsä, ja he eivät voi lähteä pois siitä työtehtävästään ajatellen, että sit- ten se loppuu, esimerkiksi se viestitulva, jonka joku henkilö heihin kohdistaa. Se aiheuttaa myöskin pelkoa työntekijöissä ja voi vaikuttaa siihen päätöksentekoon, mitä he virkateh- tävissään, virkavastuulla, joutuvat tekemään. Kyse on isoista päätöksistä, mitä esimerkiksi sosiaalityöntekijä tekee työssään, lasten huostaanottoilanteista, ja voin kertoa, että niitä uhkauksia heille kyllä tulee. Se on muutenkin raskasta työtä, niin siihen ei kyllä kaivata enää vainon tyyppistä maalittamista.

Erittäin hyvä lakialoite, ja hyvä, että se aiheuttaa täällä myös keskustelua. Toivottavasti saadaan sitä eteenpäin.

19.49 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Keto-Huovinen tuossa jo esitteli tämän aloitteen, en lähde sitä toistamaan. Itsekin olen tämän allekirjoittanut. Lähin- nä konkretisoin näitä asioita nyt vähän.

Ensinnäkin, jos tämä maalittamislaki tulee voimaan, se ei tarkoita sitä, etteikö viran- omaisia saisi arvostella, se ei tarkoita sitä, että viranomaisille ei voisi antaa palautetta, se ei tarkoita, että viranomaisia ei voisi kritisoida tai arvostella. Ei todellakaan. Myös kanteluja ja rikosilmoituksia viranomaisista saisi tehdä ihan niin paljon kuin nykyisinkin, niin paljon kuin sielu sietää. Eli eri mieltä saa olla. Tätä on ihan turha nyt sotkea mihinkään vihapu- heeseen. Tässä on ihan eri asioista kysymys — jos tämän haluaa oikein ymmärtää.

Pitää paikkansa, että osa näistä asioista on jo kriminalisoitu esimerkiksi laittomana uh- kauksena, kunnianloukkauksena ja niin edespäin. Ne ovat kaikki asianomistajarikoksia. Ja jos joku julkista virkaa hoitaessaan joutuu tällaisten kohteeksi, lienee kai kohtuullista, että työnantaja hoitaisi sitten nämä asiat eteenpäin. Se on se pienempi asia. Mutta en tiedä sit- ten, tämän lain vastustajat, onko teidän mielestänne hyväksyttäviä tällaiset konkreettiset tapaukset: On poliisissa työskentelevä tutkinnanjohtaja, joka sattuu olemaan järjestäyty- neen rikollisuuden tutkinnanjohtaja, tutkii jotain konkreettista tapausta, puhutaan nyt vaika- ka liivijengistä. Onko teidän mielestänne ihan oikein, että tämän poliisin lapsi saa postissa hautakynttilän? Lapsi. Onko se ihan oikein? [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on laiton uh- kaus! — Sebastian Tynkkynen: Rikosilmoitus siitä vaan!] — Mikä rikos? Kertokaa minul- le, mikä rikos. [Sebastian Tynkkynen: Laiton uhkaus!] — Ei pidä paikkaansa. Ei mene lä- pi. Ei mene läpi. [Puhemies koputtaa — Perussuomalaisten ryhmästä: Meneekö maalitta- minen, miten määritellään?] Ja nyt seuraavaksi mietitään sitten, että kyseisen tutkinnanjohtajan postilaatikon luo tuodaan hautaseppele. Mikä rikos? Ei mikään. Kyseisen tutkinnan- johtajan kodin lähellä järjestäytynyt rikollisjärjestö ajaa vaikka moottoripyörillä, ei toistu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

vasti, aina silloin tällöin — vainoamista on ihan turha tarjota tähän, se vaatii toistuvaa toimintaa. Nämä ovat vain esimerkkejä. Toki, jos tämmöistä haluaa vastustaa — teidän mielestänne saa sitten lapsia kiusata [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Sebastian Tynkkynen: Älkää vääristelkö! — Vilhelm Junnila: Vähän asiallisempaa kommenttia! — Puhemies koputtaa] sen takia, että joku tekee työtään. Tästä on kysymys. [Eduskunnasta: Vähän asiallisempaa kommenttia!] — Samoin sieltä päin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on puheenvuoro edustaja Tolvasella.

Ja nyt kannattaa miettiä, mitä tässä oikein haetaan. Se ei tosiaankaan tarkoita sitä, että sähköposti täyttyy jostain asiattomasta postista, se on ihan toinen juttu. Toivoisin kyllä, että te ymmärtäisitte, mistä tässä on kysymys, mutta vaikeata tuntuu olevan. Tässä ei ole mistään pikkuasioista kysymys.

Tässä on hyvin paljon esimerkkejä, esimerkiksi vanginvartijasta. Vanki ilmoittaa hänelle, että tiedän, mitä koulua lapsesi käy, tiedän, missä päiväkodissa lapsesi on. Mikä rikos? Ei mikään. Tässähän on nimenomaan tarkoituksena, että pyrittäisiin vaikuttamaan viranomaisten toimintaan. Ei niinkään... Miten nyt sanoisi? Suoranaisena kohteena ei välttämättä ole se yksittäinen virkamies, hän on välillisenä kohteena, että se viranomaisorganisaatio toimisi toisella tavalla, siten kuin tämä kyseinen maalittaja haluaa. Eli minun mielestäni tässä kannattaisi nyt tämä vihapuhetematikka jättää kokonaan ulkopuolelle, kun siitä tässä nyt ei ole kysymys.

Ja kuten edustaja Keto-Huovinen tuossa totesi, sekään nyt ei kovin mukavaa ole, että jonkun asuntoa valokuvataan, asuntoa, joka sattuu olemaan turvakiellon alaisena. Että minä nyt puhun vähän toisista asioista kuin siitä, että sähköposti täyttyy vihapostista tai tappouhkauksista. Itsekin niitä olen saanut varmaan pari—kolmesataa, sitten lopetin sen laskemisen.

Ja se vielä, että tätähän nyt kannattavat monet viranomaiset, esimerkiksi sosiaaliviranomaiset, [Vilhelm Junnilan välihuuto] ja sitten myös poliisi, syyttävä, tuomioistuinlaitos, koska on selkeästi tullut tämmöistä toimintaa, jolla pystytään tai pyritään vaikuttamaan tähän viranomaistoimintaan — ja halpamaisinta: tämän kyseisen virkamiehen perheen kautta. Se saattaa hymyilyttää tässä vaiheessa, mutta kun se sattuu omalle kohdalle, niin se ei enää kauheasti hymyilytä.

Kyse ei ole välttämättä mistään — anteeksi nyt, sanon ”uuvateista” — yksittäisistä ihmisistä, jotka vain puhuvat asioita, vaan myös niistä, jotka tekevät asioita. Ja silloin tämä ennaltaehkäisy eli se, että voisi puuttua heidän toimintaansa mahdollisimman aikaisin, kun maalittaminen olisi rikos, ehkäisisi sitä, että ei tulisi tämmöisiä kostoiskuja, esimerkiksi niin, että käsikranaatti viedään jonkun poliisin pihaan. Tämmöistäkin on tapahtunut. Se saattaa hymyilyttää, mutta kun tämmöistä tapahtuu, niin tämmöisellä rikosnimikkeellä kuin maalittaminen me pystymme esimerkiksi käyttämään pakkokeinoja tämmöisiä ihmisiä kohtaan, jotka näin ovat toimineet. Sen takia olisi välttämätöntä, että Suomeen tämmöinen laki saataisiin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

19.56 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Maalittaminen — maistellaanpa ensin tuota sanaa oikein kunnolla. Sana, jota ei näin nopealla haulalla löydy minkään muun maan sanakirjasta, ei löydy kyllä lainsäädännöstäkään noin äkkiseltään. Nyt tätä mielin määrin tulkittavissa olevaa sanahirviötä ollaan ajamassa suomalaisen lainsäädäntöön suojele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

maan viranomaisia, mutta miltä? Mielestäni myös normaalilta viranomaistoimintaan kohdistuvalta kansalaisten kritiikiltä ja mielipiteiltä. Lain pyrkimyksenä näyttää olevan entestäänkin kaventuneen sananvapautemme kiristäminen tappiin ja viranomaisten päätösten suojaaminen lainsäädännöllisin keinoin niin, että kukaan ei voisi näitä päätöksiä julkisesti kyseenalaistaa joutumatta maalittamisrikoksesta käräjille. Me emme asu Pohjois-Ko-reassa tai entisessä DDR:ssä, vaikka siltä pahasti kyllä alkaa tuntumaan.

On aivan turha väittää, että olemassa oleva laki ei viranomaisia jo suojele tarpeeksi. Rikoslaisissa säädetään rangaistavaksi jo rikokset virkamiehiä kohtaan, mikä sisältää yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen, vainoamisen — josta edustaja Toivanen antoi ikäviä esimerkkejä... [Kari Tolvanen: Tolvanen on kyllä nimi!] — Anteeksi. — ...kunnianloukkauksen ja julkisen kehottamisen rikokseen, laittoman uhkauksen, tietosuojarikoksen, ilkeällä ja viestintärauhan rikkomisen. Miten tämä erillislaiksi kaavailtu rikos maalittamisesta eroaa jo olemassa olevasta rikoslaitosta? Ei niin mitenkään. Tässä pyritään nyt selvästi rajoittamaan sosiaalista mediaa ja sosiaalisessa mediassa jaettavaa sisältöä ja kansalaisten mielipiteitä, ei mitään muuta. Todella huolestuttavaa. Ollaan lähestymässä minun mielestäni harmaata aluetta. Jälleen kerran tulee sanahirviö, jolle ei ole määritetty. Sosiaalinen media on mahdollistanut tasapuolisen ja kattavan tiedonsaannin politisoituneen valtamedian rinnalla, ja näen, että tästä syystä sosiaalisen median sisältöä nyt pyritään suitsimaan lakialoitteilla maalittamisesta. Kyllä viranomaisten on siedettävä kovakin kritiikki — siis kritiikki.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa ehdotetaan joidenkin maalittamisrikosten muuttamista asianomistajarikoksista virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi, mikä tarkoittaa sitä, että syyttäjää saisi nostaa syytteen ilman asianomistajan suostumusta. Tässä laissa annettaisiin syyttäjälle totalitaarinen yksinvalta ja poliisi ja oikeuslaitoksemme tulisivat kaatumaan tuleviin juttuvyöryihin todellisten rikosten käsittelyjen jäädessä toissijaisiksi. Löytyykö poliisilta ja oikeuslaitokseltamme tarvittavat resurssit? Ei löydy, muutoin ne 2 000 vihjettä lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstäkin olisi kyetty kyllä käymään läpi.

Otan tähän esimerkin elävästä elämästä havainnollistamaan, miten pieni asia voidaan lopulta tulkita maalittamiseksi ja tämän lakialoitteen läpi mennessä jopa rikokseksi. Tapaus on vuodelta 2017: ”Helsingin erään virkamieslaitoksen johtokeskuksen johtaja Y jakoi kansanedustaja X:n tviitin virkamiestilillään ja puolusti henkilön X maahanmuuttoa puoltavaa kantaa. Henkilö Z ihmetteli, voiko virkamies virkatehtävissään esittää poliittisia kannanottoja ja pelkäsi virkailaitoksen politisoitumisen heikentävän kansalaisten luottamusta kyseiseen laitokseen.” Oliko kyse maalittamisesta vai pelkästä huolesta virkamieskunnan politisoitumisesta? No tietenkin Twitterin tuomioistuimessa henkilön X sanottiin näin maalittaneen virkamieslaitoksen, ja tästä käytiin vankkaa kansalaiskeskustelua.

Tämän perusteella jokainen mielipide tai kritiikki viranhaltijoista esimerkiksi Facebookissa voidaan katsoa maalittamiseksi varsinkin, jos postaus kerää samaa mieltä olevien seuraajien kommentteja. Sehän on sitten sitä maalittamista. Mikäli minä kirjoitan mielipiteeni virkamiehen tumpeloinnista ja 17 000 seuraajaa komppaavat, syyllistynkö silloin maalittamiseen? Syyllistyykö Facebook alustana maalittamiseen? Miten nämä määritellään? Kyllä tulee harmaata aluetta.

Arvoisa puhemies! Suurimmaksi osaksi kokoomuksen lakialoite maalittamisesta on absurdi. Tällä pyritään torppaamaan kriittinen mielipide. Toivon, että järki palaa tähän taloon ja tällaiset turhaan aikaa kuluttavat aloitteet laitetaan silppuriin. Mielipiteet ovat mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

lipiteitä, ne eivät pure, ja virkamiesten on viisasta ottaa kansan reaktiot huomioon. — Kiitos.

20.00 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Neuvostoliitossa oli käytössä niin sanottu rikolliskoodi ASA eli lainsäädäntö, jolla suojeltiin hallintoa neuvostovastaiselta agitaatiolta ja propagandalta. Se otettiin käyttöön vallankumouksen jälkeen 1917. Rikoksen tunnusmerkistö päivitettiin 1920-luvulla, ja viimein 1950-luvulla päivitettyyn RSFSR-lainsäädäntöön lisättiin kaksi artiklaa, joita yleisesti käytettiin dissidenttejä vastaan. Silloin tämä tunnettiin nimellä artikla 58, jota surutta sovellettiin koko stalinistisen ajan. Vuonna 1962 kyseinen artikla korvattiin artikla 70:llä, joka selvensi rikoksen määritelmää. Artikla 70:n 2 momentissa kielletään sellaisen propagandan ja valheellisen informaation levittäminen, joka tähtää Neuvostoliiton poliittisen ja sosiaalisen järjestelmän arvosteluun. Kuulostaako tutulta?

Sananvapauden tarkoitus on suojella kansalaisia hallinnolta, mutta tämä lakiehdotus tähtää siihen, että kansalaisia estettäisiin rikostuomion uhalla moittimasta hallintoa. Ymmärrän aloitteen tekijän hyvän tarkoituksen, mutta erona Neuvostoliiton artikla 70:een on lähinnä se, että lakiehdotuksen mukaan arvostelua kutsutaan maalittamiseksi, joka on oikein sopiva uusstalinistinen termi.

Hyvät edustajat, olkaa tarkkoina, ettei Suomi kehity totalitaristiseen suuntaan samalla luullen, että ihmisyyys velvoittaa.

20.03 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Me keskustelemme täällä lakialoitteesta, jossa terminä käytetään sanaa ”maalittaminen”. Maalittamisen käsitteestä: Maalittamisella tarkoitetaan järjestelmällistä toimintaa, jolla pyritään epäasiallisesti vaikuttamaan viranomaisen toimintaan. Maalittamisella pyritään vaikuttamaan kohteen toimintaan esimerkiksi loukkaamalla kunniaa, aiheuttamalla pelkoa omasta turvallisuudesta, häiritsemällä kotirauhaa, levittämällä perätöntä tietoa tai uhkailemalla. Tavoitteena voi esimerkiksi olla, että oikeudenhoidon ammattilaiset, toimittajat tai tutkijat luopuvat tietyn tyyppisten asioiden käsittelystä häiriköinnin seurauksena.

Tämän tekstin luettuani totesin, että tämä on hyvää tekstiä, kunnes huomasin, että lakiehdotuksessa puhutaan vain viranomaisista. Tämä ei koskekaan luottamushenkilöitä. Oletteko ikänä ajatelleet, että viranomainen voi maalittaa luottamushenkilöitä? Tämä on tuolla pienissä kunnissa ehkä yleisempää kuin se, että luottamushenkilöt maalittavat viranhaltijoita.

Arvoisa puhemies! Nykyisin lakia kiihottamisesta kansanryhmää... — Anteeksi, nyt minun pitää ottaa pieni pakki, minulla on jäänyt paperi ilmeisesti omalle pöydälleni. — Tuotko sen sieltä, Sebastian? Minä olen ottanut väärän paperin mukaan. — Tekeväälle sattuu.

Arvoisa herra puhemies! Huolestuttaa se, miten tämä maalittaminen tullaan määrittelemään ja tulkitsemaan. Ajetaanko lakialoitteella myös epäasiallisesti toimiville tai työajallaan julkisesti politikoiville virkamiehille suojaa ansaitultakin kriittiseltä palautteelta? Me valtamedian maalittamat poliitikot voimme vain unelmoida tuollaisesta suojasta. Tarkoittaako tämä lakiesitys sitä, että esimerkiksi työajallaan kummallisia poliittisia päivityksiä sosiaalisessa mediassa julkaisevaa poliisia ei saisi kritisoida? Olisiko tällaisesta poliisista tehty parodiahahmo maalittamista?

Minä pelkään, että tämä maalittamislakialoite on osa pitkään jatkunutta virkavallan kasvattamista kansanvallan kustannuksella. Vuosikymmeniä virkakoneisto on paisunut myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

kuntatasolla. Kuntatasolla luottamushenkilöiden määrä on laskenut siinä missä virkamies-
ten määrä on kasvanut. Entistä pienempi määrä luottamushenkilöitä on ajamassa hallinto-
alamaisten, eli kansalaisten, etua sekä valvomassa kasvanutta virkamieskuntaa. Virkavalta
on lisääntynyt myös EU:n myötä, koska eduskunnassa lainsäädäntövaltaa on merkittävästi
siirtynyt vaaleilla valitsemattomille byrokraateille Brysseliin. Pelkään, että hiljalleen
olemme muuttumassa demokratiasta luokkayhteiskunnaksi, jossa virkamiehistä on tulossa
raskaasti verotettuja kansalaisia hallitseva etuoikeutettu luokka.

Tähän päätteeksi vielä kerron, että itse koen tulleetni viranhaltijoiden maalittamisen koh-
teeksi. Päätän puheeni tähän.

20.07 **Olli Immonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva lakialoite maalitta-
mista koskevan erilliskriminalisoinnin säätämisestä on mielestäni monellakin tapaa ongel-
mallinen. Ensinnäkin on otettava huomioon, että maalittamisen keskeiset tekotavat ovat jo
rangaistavia voimassa olevien rikoslain rangaistussäännösten mukaan. Rikoslaisissa sääde-
tään rangaistaviksi esimerkiksi virkamiehiin kohdistuvat rikokset, yksityiselämää loukkaa-
van tiedon levittäminen ja vainoaminen, kunnianloukkaus, julkinen kehottaminen rikok-
seen, laiton uhkaus, tietosuojarikos, ilkeä ja viestintärauhan rikkominen. Eli maalitta-
mista koskevaa erilliskriminalisointia ei ole nähdäkseni tarpeellista säätää lakiin.

Mutta, arvoisa puhemies, tätä lainsäädännön päällekkäisyyttä merkittävämpänä ongel-
mana pidän kuitenkin perustuslakiin liittyviä näkökulmia. Kuten tässä edellä jo erään toi-
sen käsittelyssä olleen lakialoitteen kohdalla totesin, niin perustuslain 8 §:ssä säädettyyn
rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyy perustuslakivaliokunnan käytännössä
sovellettu erityinen täsmällisyysvaatimus. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on
ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteel-
la on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. [Jani Mäkelä: Juuri
näin!] Tämän perusteella onkin syytä pohtia, mahdollistaako perustuslakimme nyt esitetyn
kaltaista lainsäädäntöä. Lainsäädännön on kuitenkin oltava täsmällistä ja tarkkarajaista.
Rikoslakiin ei voida säätää säännöksiä, jotka eivät täytä tarkkarajaisuusvaatimusta.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tietopalvelun mukaan ei ole löydettävissä tarkempaa
tietoa niin sanotun maalittamisen kansainvälisestä tilanteesta, mutta vaikuttaisi siltä, ettei
sitä ole kriminalisoitu ainakaan kovin monessa länsimaassa. Sen sijaan monesta ei-länti-
sestä maasta vastaavaa lainsäädäntöä kyllä löytyy. Niin sanotun maalittamisen kriminali-
soimisen myötä Suomi näyttäytyisi mielestäni tätäkin vasten varsin erikoisessa valossa.

Eli, arvoisa puhemies, maalittamisen keskeiset tekotavat ovat jo rangaistavia voimassa
olevien rikoslain rangaistussäännösten mukaan. Lisäksi voidaan kysyä, salliiko perustus-
lakimme nyt esitetyn kaltaista lainsäädäntöä. Täytyy lisäksi myös aina muistaa, että sanan-
vapauden tarkoitus on ensisijaisesti suojella kansalaisia hallinnolta, ei estää kansalaisia
moittimasta huonoa hallintoa. Poliitikkojen, viranomaisten ja muiden päätöksentekijöiden
tulee tehtävissään kestää kovaakin julkista kritiikkiä.

Arvoisa puhemies! Näiden perustelujen pohjalta en kannata tehtyä lakialoitetta.

20.11 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kuunnellessani edustaja Tolvasen puheenvuo-
roa olin kyllä hämmäntynyt, että puhutaanko tässä nyt aivan samasta asiasta kuin mitä tämä
lakiesitys koskee. Eli eihän tässä mistään järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan kieltä-
misestä tai rajoittamisesta ole kysymys. Tässä on kysymys viranomaisten arvostelun rajoit-
tamisesta sosiaalisessa mediassa ja tietoverkoissa, ja toisenakin esittäisin kysymyksen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

noinkohan tuo järjestäytynyt rikollisuus suorastaan pelästyy sakkorangaistuksen uhkaa tällaisesta maalitusrikoksesta ja lopettaa sen uhkailunsa siihen sakkorangaistuksen uhkaan — epäilen vahvasti.

Lakialoitteessa on mielestäni huolestuttavia piirteitä, ja olen hieman pettynytkin siihen, että perinteisesti yksilönvapauksia liputtanut kokoomus on pääsääntöisesti lähtenyt tällaisen taakse. Puheenjohtaja Orpo ei nyt ole paikalla, mutta jos olisi, kysyisin häneltä, onko tämä puolueen linjan mukainen vai yksittäisten kansanedustajien yksityisajattelua. Kuten useita kertoja salissa on todettu, keskeiset tekotavat näissäkin rikoksissa ovat jo valmiiksi laittomia: vainoaminen, kunnianloukkaus, yksityiselämän suojan loukkaus, laitton uhkaus, kotirauhan häirintä ynnä muut. Mikä nyt siis ei ole laitonta tällä hetkellä, minkä pitäisi aloitteen tekijöiden mielestä olla laitonta? Tämä ei selviä pykälätekstiä lukemalla. Pykäläteksti on, jos mahdollista, vielä huomattavasti epäselvempi kuin aiemmin arvosteltu kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Minulle ei todellakaan selviä, mitä täytyy konkreettisesti tehdä tähän kyseiseen rikokseen syyllistyäkseen. Otetaan konkreettinen esimerkki: Nettopoliisi esittää mielestäni typerän kommentin Twitterissä. Olenko nyt sitten rikollinen, jos uudelleentviittaa tämän kyseisen kommentin ja sanon, että olipa typerästi sanottu kyseiseltä poliisimieheltä? Onko tämä rikos?

Miksi tämän pitäisi olla asianomistajarikoksen sijaan yleisen syytteen alainen rikos? Eikö nyt henkilö edes itse saa päättää siitä, kokeeko hän jonkun toiminnan maalittamiseksi? Miksi kynnyksellä ajaa asioita eteenpäin olisi suuri niille, joille sen pitäisi olla kaikkein pienin, syyttäjäviranomaisille? Kuka tässä maassa osaa paremmin viedä eteenpäin rikosprosessia kuin syyttäjäviranomainen? Nyt heitä suojeltaisiin. Keitä kaikkia te aiotte laittaa tässä etusijalle: syyttäjät, poliisit, ehkä sosiaalityöntekijät? Sitten kääntyykin puhe toimittajiin. Miten määritellään toimittaja? Aiotteko te pistää toimittajat nyt parempaan asemaan kuin esimerkiksi poliitikot, syyttäjät parempaan asemaan kuin poliitikot? Mistä tässä on kysymys? Ketkä kaikki voivat maalittaa? Jos iltapäivälehdellä on satojatuhansia verkkoluukijoita, painosmäärä kymmeniätuhansia, lukijamäärä satojatuhansia, siellä on joku negatiivinen juttu, onko se maalittamista? Vai onko ainoastaan sellainen maalittamista, että joku henkilö, joka ei ole virallisen median edustaja, levittää tietoja verkossa?

Tästä lakialoitteesta jää todella monia kysymyksiä auki, ja pelottavaa on, että tämä tosiaan tulee vielä opposition puolelta ja hallituskin esittää tällaisia samanlaisia ajatuksia. Hallituksen ajatukset eivät sentään ole näin omituisia.

20.14 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puheenjohtaja! Maalittamisesta keskusteltaessa usein vedotaan siihen, että yritetään puuttua sananvapauteen tai estää viranomaisten toiminnan arvostelu. Sananvapauteen ylipäänsä ei kuulu se, että voi loukata muiden ihmisten oikeuksia, ja kuten aiemmin jo totesin, niin kritiikki, joka kohdistuu viranomaisen työhön, ei ole maalittamista. Sen sijaan virkamieheen tai hänen läheiseensä kohdistuva painostaminen, häirintä, uhkailu ei ole sallittua. Kritiikin kanavoimiseksi meidän yhteiskunnassa viranomaistoiminnassakin on olemassa lailliset valituskanavat. Maalittaminen ei ole tällainen kanava, eikä yhteiskunnan tule sitä sallia.

Edustaja Tynkkyselle näistä sanamuodoista: olen ymmärtänyt, että eduskunnassa, varmasti valiokunnassa ja täällä keskustelua käytäessä, käsittelyn aikana keskustellaan näistä sanamuodoista ja ne varmaan hioutuvat paremmiksikin. Tärkeää tässä nyt on, että tämä asia saadaan esille ja nämä päätavoitteet toteutuisivat tässä ja viranomaiset voisivat hoitaa työnsä rauhassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

Ja minkä takia nyt sitten näiden pitäisi olla virallisen syytteen alaisia rikoksia? Siihen syynä on se, että ylipäänsä monet viranomaiset jättävät tekemättä asioista juttuja sen johdosta, että miettivät, että antaa olla, tilanne eskaloituu, tai he voivat tulla myöskin esteelliseksi siinä omassa työssään. Ja tokihan näihin aina liittyy myöskin kuluriskit, että kesken oikeudenkäynnin joudut maksamaan kuluja, vaikka sitten lopulta voittaisit sen jutun, ja viranomaisilla, muun muassa syyttäjäpuolella, ei ole tällaista turvaa, että näitä korvattaisiin työnantajan puolesta.

Mitä tulee siihen, mihin edustaja Immonen viittasi, että tekotavat olisivat jo rangaistavia, niin tämä ei pidä paikkaansa. Maalittaminen voi tapauskohtaisesti toki täyttää virkamiehen vastustamisen tai virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen. Haasteena kuitenkin on se, että ne edellyttävät sanamuotonsa mukaan täytyäkseen väkivallan käyttöä tai sillä uhkaamista sekä yhteyttä yksittäiseen virkatoimeen. Maalittaminen voi sisältää tällaista väkivallan uhkaa, mutta pääsääntöisesti uhka on henkistä painostamista, joka ei ylipäänsä rinnastu tunnusmerkistössä tarkoitettuun väkivaltaan. Eli sanamuoto ei sovellu kuin murto-osaan näistä tapauksista.

Edelleen: Vainoaminen, kuten täällä edustaja Tolvanenkin jo totesi, edellyttää toistuvuutta. Sitä taas on erittäin haastavaa osoittaa silloin, kun toteuttamisympäristönä on internet ja maalittajia on kokonaisuudessa mukana useita ja kyseessä on toisistaan riippumattomien tekijöiden itsenäiset teot. Eli tällöin tässä tekotavassa tätä toistuvuutta ei voida osoittaa. Tämä joukkovoiman käyttö ei ole tämän tunnusmerkistön tarkoittama tekotapa. Eli myöskään vainoamisen kautta ei voida hallita kuin osaa näistä maalittamisteoista.

Eli kyllä meidän rikoslainsäädännössä nimenomaan tältä osin on puutteita, minkä johdosta tämä maalittaminen tulisi säätää rangaistavaksi.

20.17 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä ihmetellä, minkä takia juuri kokoomus haluaa tuoda nämä maalittamisrikokset, kun meillä tällä hetkellä yhteiskunnassa on jo tämä uskonrauharikos eli jumalanpilkkalainsäädäntö, meillä on lainsäädäntö kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, jotka ovat niin sanotusti aikansa eläneitä. Nyt pitäisi ottaa lisää.

Te puhuitte siitä, että teille on ihan sama, mikä tämä sanamuotoilu täällä on, sillä nyt ei ole niin väliä, vaan se tulee sitten siellä käsittelyssä, kunhan tämä asia saadaan tehdyksi. Jos sillä olisi ollut teille merkitystä, niin te varmaan olisitte lukeneet hallitusohjelman, johon on kirjattuna tämä, että nämä maalitusrikokset tuodaan. Tässä nyt vaikuttaa siltä, että kokoomus pyrki hyvesignaloimaan, että me lähdemme tekemään tällaista maalitusrikoslainsäädäntöä, kun oikeasti punavihreä hallitus olisi nämä asiat tuonut jälkeensä ja tehnyt ensin sen perusteellisen selvityksen näistä sanamuodoista. Te kiilaatte ohi sellaisella lakialoitteella, josta te olette keskenäänkin jo erimielisiä, mitä se tarkoittaa.

Tämä kaikki, mitä te sanoitte täällä, meni nauhalle. Siellä te otitte esimerkiksi juurikin nämä, kun tulee niitä sähköpostiviestejä tulvana, ja sitten taas toinen edustaja samasta puolueesta sanoi, että ei tällä mitään sellaista tarkoiteta. Te olette samasta puolueesta, itse laatineet tämän lakialoitteen, ja jos olen ymmärtänyt oikein, arvoisa edustaja Keto-Huovinen, olette itse vielä juristi. Eli jos tämä on näin epäselvää kansanedustajalle, juristille, vielä samaa lakialoitetta laatineelle ihmiselle, niin mitä tämä tulee tarkoittamaan sitten soveltamisessa muuten, yleisemmin ja miten kansalainen tämän tulkitsee?

Arvoisa puhemies! Samalla tavalla voisi sanoa, edustaja Tolvanen, että kun sanoitte tässä, että tämä ei liity näihin sähköpostijuttuihin, niin kun tehtiin kiihottamisrikoslainsäädän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

töä, niin ei sen pitänyt vaikuttaa uskonnonvapauteen ja uskonnonharjoittamiseen. Ei sillä ollut mitään tekemistä sen kanssa, mutta nyt kun aletaan rajoittamaan sananvapautta tarpeettomasti ja tehdään tästä lainsäädännöstä epätarkkarajaista, niin sen jälkeen se jossain kohtaa voi alkaa sitä tarkoittamaan.

Tästä me perussuomalaiset olemme huolissamme, että tämä hallinnon mielivalta ei voi lisääntyä. Tänä päivänä juurikin näiden kiihotuspykälien vuoksi täältä kärrätään vuorotellen kansanedustajia poliisitutkintaan, kun yhteiskunnan hegemonia on muuttunut tähän suuntaan, ja mikä olisikaan parempi rikostyyppi kuin maalitus, jonka kautta voitaisiin alkaa mielipiteitä omistavia ihmisiä viemään poliisin esitutkintaan.

Kun teidän lakialoitteessanne puhutte termillä ”joka häiritsemällä”, niin nyt on kyllä tässä vaiheessa vaikeampi löytää mitään epätarkkarajaisempaa termiä kuin ”joka häiritsemällä”. Siis tämä voi tarkoittaa käytännössä niin kuin aivan mitä tahansa. Sitten täällä vielä myöhemmin lukee ”tai muulla tavalla”. [Naurua] Tässä jätetään taivas täysin auki. Voin kyllä olla samaa mieltä edustaja Immosen kanssa, joka puhui just perustuslaista ja puhui tästä, kuinka tarkkarajaista on oltava sen lainsäädännön, mitä täällä tehdään.

Arvoisa herra puhemies! Tämä maalitus-termi tosiaan on jo olemassa, ja me emme voi lainsäätäjinä toimia niin, että me otamme jonkun termin, jolla on jo olemassa merkitys, ja sitten me tuomme sen lainsäädäntöön ja ajatteleme, että nyt tämä tarkoittaa jotakin aivan muuta, mitä tahansa.

Esimerkiksi maalittamiseen liittyen, jos me avaamme Wikipedian — voin tämän ihan linkata teille, maalittamisesta on oma artikkeli — täällä on Jussi Halla-aho isoin boldatuin kirjaimin, ja sen jälkeen täällä lukee: ”Esimerkkinä maalittamisen ympärillä käydyistä keskustelusta on tapaus Suomesta vuodelta 2017. Helsingin poliisin johtokeskuksen johtaja Jussi Huhtela jakoi kansanedustaja Antero Vartian tviitin ”Ylikomisario”-tilillään ja puolusti Vartian maahanmuuttoa puoltavaa kantaa. Jussi Halla-aho ihmetteli, voiko poliisi virkatehtävissään esittää poliittisia kannanottoja, ja pelkäsi poliisin politisoitumisen heikentävän kansalaisten luottamusta poliisiin. Twitterissä Halla-ahon sanottiin näin maalittaneen poliisiin.” Eli tähän me tulemme jälleen takaisin.

Sen lisäksi teidän aloitteessanne mainitaan ”joka panee alulle”. Jos minä esimerkiksi kansanedustajana lähden kritisomaan jonkun virkamiehen toimintaa, vaikka yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaa, joka on minut antanut ilmi valtakunnansyyttäjälle siitä, että hänen mielestään minun vaalikampanjani on rasistinen, vaalikampanja, jossa minä haen oikeutusta sille, voinko minä edustaa tiettyjä ihmisiä, jotka ovat minun kanssani samaa mieltä, niin totta kai minä olen sitä mieltä, että minä voin kritisoida tätä ihmistä. Jälleen kerran on vain pakko kysyä, että jos minä panen alulle tällaisen tviitin tai päivytyksen tai videon, minkä tahansa, ja sen perusteella joku ihminen suuttuu vielä enemmän kuin minä itse suutun, niin olenko minä nyt syyllistynyt sen takia, että joku toinen on suuttunut vielä enemmän. Eli tämä jälleen kerran asettaa sitä itesesensuuria myöskin poliittisille toimijoille.

Täytyy sanoa, että teillä voi olla tässä taustalla — ja täytyy sanoa, että ei ”voi olla” vaan uskon, että teillä on — myös hyvä tarkoitus sen hyvesignaloinnin lisäksi, joka kävi ilmi siitä, että te tiesitte, että hallitusohjelmassa tämä kirjaus lukee. Teillä on hyvä tahto varmasti tässä taustalla, mutta lainsäätäjinä meidän on pakko tehdä hyvää lainsäädäntöä eikä tuoda keskeneräisiä lakialoitteita vain sen takia, että nyt kerittiin ensin, koska muuten tämä voi johtaa siihen tilanteeseen, että mielivalta lisääntyy, kun näitä pykäliä voidaan lähteä tulkitsemaan ihan millä tavalla tahansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

Lopuksi vielä lukisin täältä hallitusohjelmasta teille tuon kirjauksen, kun hallitus on itse suunnitellut, että se säätää nämä maalitusrikokset. Tämä on todella pelottavaa tekstiä. Teidän lakialoitteenne kytkeytyy koko tähän yhteiseen keskusteluun, mitä käydään. ”Hallituskauden aikana toteutetaan poikkihallinnollisesti toimenpiteitä, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä.” Tiedonvälitystä. Jos tulet arvostelemaan toimittajaa, niin minä sanon, että joudut jälleen kerran syytetyn penkille siinäkin. Tämä on tosi laaja kokonaisuus, ja harmittaa todella paljon, että te, kokoomus, joka on profiloitunut vapauspuolueena, olette lähteneet tuomaan tätä sananvapautta rajoittavaa lainsäädäntöä.

20.24 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Kaikki, mitä hallitusohjelmaan on kirjattu, ei suinkaan toteudu, ja tämä Keto-Huovisen lakialoite on siinä mielessä perusteltu, että saadaan tämä asia alulle.

Ja voin tarkentaa, ettei jää väärinkäsitystä edustaja Tynkkyselle ja muille, että toki sähköpostilla, tuhansilla sähköposteillakin, tämä rikos voidaan täyttää, mutta tarkoitin sitä, että ne ovat pientä siihen verrattuna, mitä minä tuolla äsken puhuin. Esimerkiksi hautausmaankäytön lähettäminen tutkinnanjohtajan lapselle, seppeleen tuominen postilaatikon luo — puhutaan ihan eri asioista. Ja maalittaminen ei täyty sillä, jos jotain viranomaista kritisoidaan, annetaan voimakasta palautetta, arvostellaan. Eri mieltä saa olla ja arvostella saa voimakkaasti.

Siihen sanoisin kuitenkin vielä, kun oliko se nyt edustaja Mäkelä joka sanoi, että tuskin järjestäytyneen rikollisuus pelästyy siitä, että saa sakot. Ei niin, mutta kuten tuolla puhujapöytäkirjassa sanoin, tässä tulee työkalut poliisille puuttua, ennen kuin mitään vakavaa tapahtuu järjestäytyneen rikollisuuden tekemiseen. Voi käyttää pakkokeinoja, voi estää sen teon. Siitä tässä on kysymys. Kuten edustaja Keto-Huovinen sanoi, niin kaikki rikokset, mitkä tähän maalittamiseen sisältyvät, eivät suinkaan ole kriminalisoituja. Katvealueita jää, ja se on se tärkeä asia.

Tietysti minä olen hieman yllättyneet. Olen täällä nyt muutaman kauden jo aikaisemmin ollut, ja perussuomalaiset yleensä ovat olleet hyvin tiukan kriminaalipolitiikan kannattajia [Juha Mäenpää: Ja ollaan edelleen!] ja myös kannattaneet sitä, että viranomaiset voivat toimia, viranomaisella on riittävät resurssit, viranomaisella on riittävä toimivalta. Nyt minä olen vähän yllättyneet siitä, että te olettekin eri mieltä, te ette haluakaan suojata viranomaisia ja ennen kaikkea heidän perheitään tammoiselta toiminnalta, mitä esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuus tekee. Tällä ei järjestäytyneen rikollisuutta pystytä kieltämään, mutta pystytään estämään tiettyjä tekoja, mitä he kohdistavat viranomaisiin. Tästä tässä on kyse. Ei kannata sitä vihapuhetta joka paikkaan ottaa mukaan, tästä ei ole kyse, vaan nyt puhutaan todella paljon vakavammista asioista.

20.27 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu juurikin siitä, että tämä maalittaminen haluttaisiin kriminalisoida muun muassa sen vuoksi, että niin sanottu maalittaminen voi estää viranomaista tekemästä omaa työtään. Ja kaikkeen vallankäyttöön, myöskin viranomaisvallankäyttöön, liittyy tämä mahdollisuus, että sitä pitää pystyä arvostelemaan.

Jos me puhumme nyt näistä nettipoliiseista ja siitä, mikä on heidän työtään, niin ihan oikeasti, näitä nettipoliiseja, joiden palkat maksamme verovaroin, kehoitetaan osallistumaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

aktiivisesti siellä keskusteluun ja olemaan läsnä. Se on heidän työtään, näitten nettipoliisien työtä. Ja he ovat tehneet sitä tavalla, joka on ollut omiaan ikään kuin politisoimaan poliisia. Siinä kohtaa kyllä me perussuomalaiset — jotka olemme todellakin tiukan kriminaalipolitiikan ja tiukan oikeusvaltion, tiukan ja oikeudenmukaisen valtiokoneiston takana ja haluamme, että se on puolueeton — kyllä alamme älähtää, koska me emme halua, että poliisi politisoituu.

Sen perusteella, että me kritisoimme tällaisien nettipoliisien toimintaa — näitä on vain muutamia, mutta siitä huolimatta — jos tämä lainsäädäntö tulee voimaan, niin vaikka niitä on muutamia, niin jos sitten kritisoimme heitä, niin siitä voi tulla tuomio. Kyllä näiden nettipoliisien kohdalla, jotka näitä poliittisia mielipiteitä virkatileiltään esittävät, semmoinen massiivinen palautevyöry, mikä siellä sosiaalisessa mediassa tulee, voi todellakin estää heidän halujaan toimia sillä tavalla kuten he toimivat siinä omassa tehtävässään. Mutta vallankäyttöä saa arvostella, ja joskus voidaan nähdä niin, että tietyn tyyppinen viranomaistoiminta ei vain yksinkertaisesti ole järkevää. Meidän mielestämme poliisin ei pitäisi tehdä poliittista toimintaa omilla virkatileillään vaan poliisin pitää olla täysin neutraali.

20.29 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Tässä nyt on keskusteltu asiasta, ja edustaja Tolvanen kertoi puheessaan pöntöstä erittäin vakavia asioita. Ne on otettava myöskin huomioon. Käsitykseni mukaan hän puhui entisen ammattinsa syvällä rintaaänellä näistä asioista. Ja ne ovat toden totta sellaisia asioita, joihin tulee puuttua.

Kun edustaja mainitsi myöskin, kun kysyin, että eikö esimerkiksi tällaisiin ohiajeluihin ja kynttiläjuttuihin, seppeleisiin ja tällaisiin voida puuttua, kun kerroitte, ettei ole mitään lakia, mikä sen kieltää, niin rikoslakiin lisätty vainoamisen kieltävä rangaistussäännös tuli voimaan vuoden 2014 alusta, ja luenpa täältä nyt sitten Finlexistä: ”Uuden säännöksen mukaan vainoamiseen syyllistyy henkilö, joka toistuvasti uhkaa, seurailee, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muulla näihin rinnastettavalla tavalla vainoaa toista niin, että se on omiaan aiheuttamaan vainotusta pelkoa tai ahdistusta.” Eikös tämä tule aika lähelle ainakin näitä mainitsemianne todella ikäviä juttuja? Että kyllä, niin kuin tässä juuri edustaja Tynkkynen — ja moni muu edustaja sitä ennen — kertoi, niin meillä on lainsäädännössä voimakas rivistö — ja pitääkin olla voimakas rivistö — säädöksiä, mitkä puuttuvat näihin tällaisiin tilanteisiin, joita on todella ikävä kuulla.

Ja sitten vielä kommenttina edustaja Tolvaselle: Sanoitte, että olemme olleet aikaisemmin ja aina niiden lakien puolestapuhujia, jotka esimerkiksi poliisin käsissä työkaluina ovat. Pitää paikkansa, olemme yhä, ja ihmettelenkin sitä, jos sitä hiemankaan epäilette. Mutta keskustelussa tulleiden kommenttien perusteella näin aiheelliseksi kertoa tästä löytämästäni vainoamisasiasta. Luullakseni se täyttää kriteerit.

20.31 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] Edustaja Tynkkyselle tiedoksi, että todellakin tuo hallitusohjelman kirjaus tuolta sivulta 89 on ihan tuttu. Mutta tämä lakialoite on alku, kuten sanoin, tämän asian esille tuomiseen täällä, ja siinä esitetyt muutokset olisivat käytännössä vastaus pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa esitettyyn tavoitteeseen puuttua tähän maalittamiseen. Mutta, kuten totesin, näitä lakipykäläihän, sanamuotoja, sorvataan yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunnissa muun muassa, ja sitä kautta tietysti teksti muotoutuu varmastikin paremmaksi. Tätä en yhtään epäile.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

Ja toinen asia on edelleenkin se, mihin täällä jo aikaisemmin viittasin, että todellakin rikoslain tämänhetkisten kriminalisointien soveltuvuus on hyvinkin rajattu tähän asiaan, kuten äsken toin esille, nimenomaan ne, mitkä liittyvät vainoamiseen sekä virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustajalle muistutukseksi: perustuslaissa nimikkeeni on edelleen puhemies. [Pihla Keto-Huovinen: Anteeksi!] — Se oli, huomasin, tahatonta.

20.33 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuohon vielä kommenttina, että jos nyt olisi joitain sellaisia katvealueita lainsäädännössä, että esimerkiksi vainoaminen nyt ei tämän hetken laintulkinnan mukaan kattaisi tuollaisia mainittuja rikoksia, niin miksi siltikään pitäisi säätää erillislainsäädäntöä tämän maalittamisen suhteen? Miksei silloin korjattaisi sitä vainoamispykälää sillä tavoin, että se käytännössä koskisi näitä rikoksia?

Se, liiyykö tämä vihapuheeseen: On tietysti mukavaa, jos edustaja Tolvasen mielestä tämä ei liity vihapuheeseen, mutta kun se kaikissa muissa yhteyksissä paitsi edustaja Tolvasen puheissa liiyy vihapuheeseen, niin silloin pitäisin turvallisena tulkintana, että se todellakin liiyy vihapuheeseen. Eli maalittamisessa on kiinteästi kysymys siitä aihepiiristä.

Mitä tulee viranomaisiin, niin myös viranomaisilla on luottamus, jonka myös voi menettää, mikäli toiminta on sen näköistä, että se olisi poliittista. Yksittäiset poliisimiehet, jotka toimivat julkisuudessa sosiaalisessa mediassa poliittisen näköisesti, nakertavat hyvin oleellisella tavalla luottamusta poliisivoimiin instituutiona. Ja olisi poliisin oman intressin mukaista pistää nämä yksittäiset toimijat kuriin niin, että he käyttäytyisivät viranomaiselle soveltuvalla tavalla ja heidän toimintansa perustuisi lakiin eivätkä he tekisi virka-ajallaan mielipiteittensä levittämistyötä sosiaalisessa mediassa. Sama koskee myös syyttäjäviranomaisia, jotka ovat ottaneet hyvinkin poliittisia näkökulmia viime aikoina.

20.34 **Kari Tolvanen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hienoa, että katsoitte sen vainoamispykälän. Kuten tuolta puhujapöytästä sanoin ja edustaja Keto-Huovinen sanoi, siinä on sana ”toistuvasti”. Ja otin esimerkiksi sen, että jos tietty liivijengi moottoripyörineen pyörii tutkinnanjohtajan kodin lähellä edes kerran, niin se toistuvuus ei täyty, mutta voitte kuvitella, kuinka paljon se aiheuttaa esimerkiksi perheelle pelkotiloja. Sitten on myös muita tapauksia, joita tällä hetkellä ei ole kriminalisoitu. Julkisella paikalla, otetaan nyt jälleen kerran, joku liivijengiläinen kuvaa esimerkiksi tutkinnanjohtajan, tuomarin, syyttäjän lapsia. Mikä rikos? Ei mikään, mutta voitte kuvitella, mitä sillä on tarkoitus tehdä, vaikuttaa sen viranomaisen toimintaan. Tässä on aika paljon tällaisia esimerkkejä, mitkä eivät täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä, ja sitä kautta ihmettelen tätä, kun todella olen pitänyt perussuomalaisia aikaisemmin semmoisina, että he haluavat kriminaalipolitiikan puutteet korjata ja antaa viranomaisille mahdollisuudet toimia, puhutaan poliisista, syyttäjistä, tuomareista ja muista viranomaisista.

Me nyt puhumme kahdesta eri asiasta. Kuten toistan jälleen itseäni, viranomaisia saa ja pitää arvostella, kritisoida ja tehdä kanteluita, rikosilmoituksia. Aina jossain vaiheessa otatte esille nämä tietyt yksittäiset ihmiset poliisissa ja heidän arvostelunsa — puhun nyt ihan toisista asioista. En tiedä, miten tätä keskustelua saisi eteenpäin, mutta kuitenkin tämä olisi tärkeätä etenkin sellaisille viranomaisille, jotka toimivat tietynlaisen järjestäytyneen rikollisuuden kanssa, toimivat hankalissa olosuhteissa, että ainakin heidän perheensä saisi olla rauhassa. Viranomainen itse, virkamies, kyllä varmaan sen tilanteen kestää, mutta sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

loin kun perhe vedetään mukaan, niin sillä ei voi olla vaikuttamatta myös tämän virkamiesten toimintaan alitajuisesti, vaikka hän sen virkansa loppuun asti hoitaa kaikella kunnialla.

20.36 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Keto-Huovinen, puhuitte tässä, että olette tutustunut kyllä hallitusohjelmaan, ja kerroitte, että nimenomaan haluatte nyt täältä oppositioista tämän panna alulle ja että tämä vastaisi nyt siihen, mitä sitten hallitus voisi tehdä. Kun se ei mene täällä eduskunnassa sillä tavalla, että oppositio tekee sen lainsäätämistyön hallituksen puolesta. Meillä ei ole edes sellaista virkakoneistoa, joka pystyisi meitä tukemaan siinä meidän työssämme, että me saisimme sitä tehtyä niin tarkasti.

Se menee juurikin sillä tavalla, että hallitus valmistelelee nämä lakialoitteet, tekee niistä tarkkarajaisia, huolellisia, jotta mitään tulkintaongelmia ei synny. Minulle ei perusteluna vain käy, että tässä nyt vain autetaan hallitusta, tehtiinpä valmiiksi. Tässä on kyse juuri siitä, että nyt ajetaan niin kuin ohituskaistaa ohi ja saadaan ne pisteet siitä, että hei, nyt me olemme tehneet tämän tyyppisen aloitteen, joka — no, tänä päivänä se hegemonia on se, että sellaiset tahot, jotka pyrkivät rajoittamaan sananvapautta ja arvostelua, kovaakin kritiikkiä, saavat poliittisia pisteitä, mutta se ei meille käy. Lainsäädännön pitää olla hyvää.

Tämä sama ilmiö kokoomuksen suhteen oli havaittavissa silloin, kun kansalaiset, yli 50 000 kansalaista oli tuonut tämän silpomisen kieltävän kansalaisaloitteen tänne eduskuntaan. Mitä teki kokoomus? Se oli todella hävytöntä. Pari päivää sen jälkeen pari kokoomuksen kansanedustajaa teki pari lakialoitetta silpomiseen liittyen — just se asia, mikä oli siinä kansalaisaloitteessa. Teillä on niin kuin jatkuvasti tämä, että te ajatte just sitten siitä ohi. Minä todellakin toivoisin, että eduskunta saisi hyvin tehdä sitä työtä, siis hallitus tuoda niitä esityksiä, ja jos tulee kansalaisaloitteita, ne saisivat sen kunnian, minkä ne ansaitsevat, mutta tämä on nyt vähän tämmöistä, että vedetään pisteitä ja jälki on sitten kyllä valitettavasti sen näköistä.

Ja edustaja Tolvanen, te puhuitte siitä, että tuossa, mitä edustaja Peltokangas esitti laista tämän kirjauksen, niin siellä oli tämä sana ”toistuvasti”. Kun me puhumme maalitus-terministä, niin se ihan samalla tavalla vaatii sen, että se ei ole vain joku yksi ihminen, joka tekee tai sanoo jonkun yhden asian, että se on maalitusta. Siinä on ihan tämä sama elementti.

Eli nyt, jos me haluamme oikeasti puuttua tähän asiaan, niin silloin olemme tarkkana siinä kohtaa, kun hallitus lähtee tekemään tätä lainsäädäntöä. Katsotaan, että se ei millään tavalla tule rajoittamaan kansalaisten sananvapautta tai tule aiheuttamaan sitä itsesensuuria. Kun te puhuitte siitä, edustaja Tolvanen, että me puhumme nyt kahdesta eri asiasta, niin minä en ihan tiedä, ymmärrättekö te sitä, mikä meidän perussuomalaisten huoli tässä asiassa on. Kun me olemme nähneet, mitä on tapahtunut esimerkiksi tämän kohtuullisen tuoreen kiihotuspykälän osalta meille. Me näemme hirveän isoja riskejä, kun meidän puolueemme puheenjohtajan nimi on esimerkkinä siitä, mitä tarkoittaa maalittaminen. Eli otetaan tämäkin näkökulma huomioon ja tehdään tästä laista tarkempi. — Kiitos.

20.40 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ymmärrän edustaja Tolvasen näkökulman ja ne asiat, mistä hän puhui, mutta tämä termi ”maalittaminen” ainakin minulle kertoo aivan eri asiasta. Elikkä maalittamisella me puhumme siitä, että kerrotaan jostakin toisesta jotakin ikävää, joka sitten saattaa lähteä paisumaan, ja sitten sitä jotakin tviittiä tai uutista lukevat useat tuhannet ihmiset. Elikkä voidaan perusteettomasti levittää jostakin henkilöstä väärää tietoa. Ja nuo asiat, mistä edustaja Tolvanen puhui, ovat kyllä ihan järkyttäviä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2019 vp

niitä ei tietenkään tule sallia, mutta mielestäni se on sitä vainoamista, jonka edustaja Peltokangas nosti esiin.

Minä itse koen, että olen joskus joutunut tuolla kunnallispolitiikassa maalittamisen kohteeksi, ja se ei todellakaan tunnu mukavalta. Toivoisin tietenkin, että tällaista asiaa ei kenellekään sattuisi. Kun puhutaan virkamiesten maalittamisesta, niin ottakaa nyt oikeasti myöskin se asia toisinpäin, jos te tätä aloitetta lisää sorvaatte. Sitä tapahtuu myös toisinpäin, virkamies voi maalittaa luottamushenkilöä yhtä lailla. Tuo teidän aloitteenne on aivan puutteellinen. Toivon, että jos kiihdyksissänne sitä asiaa lähдете ajamaan ja jatkaamaan ja edistämään, niin ottakaa tämäkin näkökulma siinä huomioon. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.